



ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

20 octombrie st. v.

1 novembre st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principală 375 a.

Nr. 42.

ANUL XXVII.

1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Cumintele făgădușce — și prostul trage nădejde.

(Poveste.)

Au o și jidanii pe an când trebuie să lese un român să le păzescă școla. De unde și până unde, au găsit pe badea Ivan. Șede Ivan totă noaptea de strajă, iar a doua și jidanii îl întrebă că ce a vedut.

— Iacă ce. Astă noapte a venit un jidan bătrân și mi-a spus că-i Avram și ca să ve spun voue ca să-i trimeteți douăzeci de jidani, că are mare nevoie de ei.

— Da nu știi, nu ți-a spus încălta ce are să facă cu ei?

— Ia asta nu mi-a venit în cap să-l întreb.

— Pe unde ôre să se ducă la densus?

— De asta ve plângeți? Las că ve arăt eu.

Și strîng douăzeci de jidani și se duc după Ivan; merg ei, Ivan în căruță, jidanii pe jos. Când sêra, potrivește Ivan să li se 'ntunece într'o pădure.

— Bade Ivane, noi unde ne culcăm?

— Unde să ve culcați? Las că ve găsec eu ac de cogioc.

— Me rog, da nu pré departe de căruță, că ne temem.

— Las pe mine, că dôră am atăta 'n cap.

Ia Ivan căruța și-o trage între niște moșinoie de furnici, se culcă el în căruță, iar jidanii pe jos înpregiurul lui.

N'au apucat bine a adormi și prind jidanii a se vêrcolî pe pământ ca șerpîi.

— Dormi, bade Ivane?

— Cum, voi nu dormiți?

— Cum să dormim, cum ne mânâncă ceva de ne găteșce?!

— Ce chitiți voi; nu-s și eu om ca voi, pare că pe mine nu me mânâncă, dar ce să fac, n'am eu grija ceea, îs trudit ca vai de capul meu, trebuie să dorm.

Până la ȃiuă li s'au părut jidanilor un an. A doua și iar se scôlă și merg cât merg până de colea sêră ajung la un stejar mare.

— Hai să stăm aici, ȃice badea Ivan.

— Bine, fie cum ȃici; da unde să ne culcăm,

că șcim bine, că nici n'om dormi în noaptea asta, dar nici pe pământ nu ne culcăm.

— Nu cumva ve trebui chilote; nu se merge așa când te duci la Avram, dar de socot, suiți-ve 'n copacul ista și ve culcați.

— Dta unde te culci?

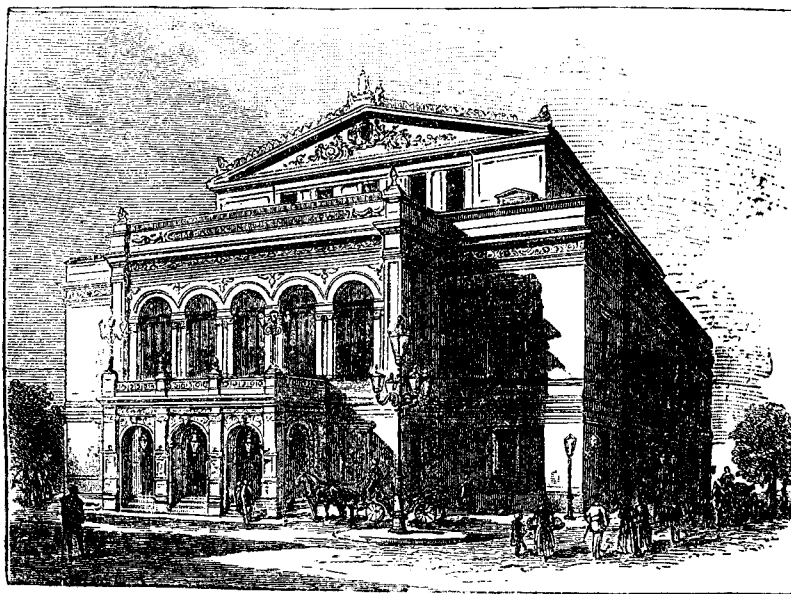
— Tot în copac; numai suiți-ve voi mai întei, că vin și eu, numai să-mi cat de cal.

Se suie toți jidanii în copac, la urma urmei se urcă și el c'un feresêu și tot

taie crengile alătura cu copacul hăt de sus de pe unde nu erau jidani și tot le taie și tot se cobôră și așa taie tôte crengile până jos, lăsându-le intinate ca de-o muche de cuțit.

Cum eră întuneric, se cobôră el binișor, se suie 'n căruță, se învêleşce bine cu sumanul peste cap și dôrme dus.

Când au început a dormi jidanii mai cu gust, unul nu șciu ce face de drege, cum se cioșmoliă, numai ce face bof jos la pământ și unde nu începe a se vaiera în gura mare, de a trezit tôte jidovimea, care trezită din somn, eră ca de pe lumea cealaltă și de frică unde nu 'ncep a-și pierde cumpêtul și-a



Teatrul Național în Bucuresci.

se rupe crengile și-a se duce de-a dura din copac. Care cum cădea, rămânea pe loc.

Când la ziua, nu mai rămăsese decât doi jidani și încă aceia nu erau teferi; cată ei să vedă pe badea Ivan, da el spălase putina, atunci se duc să-l așeze pe Ivan cum i se cade. Se sfătuesc ei ce să-i facă, ca să-i vie de hac; se pun de pândă și pe când dormia, pun mâna pe dânsu, îl viră 'ntr'un sac și-l lăgă la gură, apoi îl duc la iaz. îl pun pe mal și ei intră 'n mără să se mai încăldescă, că eră tōmnă și le eră cam frig numai in anterie.

Fac ei cât ne-am odihni, atăta are de trăit și badea Ivan. Da, iată că trece-un boer cu trăsura cu patru cai, vede sacul și trimite vizitiul să vedă ce-i. Atunci Ivan strigă: Cum nu știu carte, c'aș fi Domn peste Palestina.

— Știu eu, lasă-me pe mine!

Bucuros ese Ivan din sac și intră boerul.

Da vizitiul n'are ce lucră, pe semne că-i eră greu de țile, el țice:

— Ți-am fost slugă cu priință și te-am slugit cu dreptate, ia-me și pe mine, că mi-i face pōte măcar un ministru.

— Vină, nu mi-i de-i incape.

Ivan îi inghizneșce pe amēdoi in sac, el se suie in trăsura, dă bici cailor și pe aici ți-i drumul.

Jidanii s'au odihnit cât s'au odihnit, pe urmă ieu sacul și bof in iaz și stau și privesc ce are să facă badea Ivan.

Da Ivan, după ce a mers o bucată bună, ce-i tună prin cap, își face socotēla:

— N'ar fi bine, să me 'ntorn să ved ce fac jidanii?

Când ajunge la iaz, îi găseșce tot acolo, c'așteptau să vedă ce-a face Ivan și când îl ved cu trăsura, își pun mânilē 'n cap.

— Bine, bade Ivane; ce-ai făcut, că noi dōr te-am svērlit in iaz.

— Da ce, pasemete eu is prost să stau in iaz, nu-i de geabă vorba ceea, că jidanu-i tot jidan. Voi ați vrut să-mi faceți un reu și iată ce reu mi-ați făcut.

— Spune-ne și noue, me rog dtale, cum ai căpētat trăsura asta?

— Să vedeți voi, in iazul ista sūnt bogățiile mamei pământului, eu mi-am luat atăta cât să-mi ajungă pe tōtă viēța; vedeți geamandanul ista, și le-arată sacul boerului, e plin de galbeni și pietre scumpe.

— Arată-ne incaltea și noue!

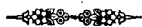
— Cum nu? Acea grige oi mai purtă; de ve trebue, n'aveți decât să ve duceți să ve luați și voi.

Își trage trăsura pe mal și unde nu se vede trăsura frumos pe apă și el le-o arată jidanilor țicēnd:

— De nu me credeți, uitati-ve și vedeți!

Atunci jidanii pe rudă pe saniută șciobile șciobile sar cu toții in iaz și cum au sărit, n'au mai eșit inapoi.

Elena D. O. Sevastos.



Lumea e ca un bolnav, care, cu vremea, se obișnueșce cu bōla sa.

*

Limba inimii n'are nevoie de vorbe ca să fie înțelēsă, ea e scrisă in ochi.

*

Viēța sēmēnă cu o gălētă de apă limpede care se turbură cu cât bei din ea.

*

Ești singur in lume când iubești, séu când suferi.

Veronica Micle.

Viēța și operele sale.

(Incheiare.)

Domnelor și domnilor: am țis că citind poeziile Veronichii Micle dela un capēt și pân la celalalt, vedem că de și fiecare poezie pōrtă un titlu, inse tōtă cartea formēză o 'nlănțuire de fapte de 'ntēmplari, cu alte cuvinte un roman intreg in care deslușit se desfășōră un sentiment puternic și gânduri cari mereu sūnt legate cātră una ș-aceeaș ființă: Eminescu. Cine țice inse Eminescu și șcie viēța sbucumată a nefericitului poet, pōte judecă despre ceea ce a trebuit să 'ndure femeia care l'a admirat, mai mult, femeia care l'a iubit.

Toți am luat parte la nenorocirea lui Eminescu, care cu vorba, care cu diferite ajutōre, inse ea a luat parte cu sufletul la tōte neajunsurile grele și triste prin care, până la mōrte, șcim că a trecut poetul!

La 'nceput viēța lor, precum singur a spus-o Eminescu:

Eră un vis misterios
Și blând din cale-afară
Și prea eră de tot frumos,
D'a trebuit să pieră.

Prea mult un ânger mi-ai părut
Și prea puțin femeie,
Ca fericirea ce-am avut
Să fi putut să stee.

Multă vreme pe ei i-au legat puternice legături, inse ea țice: «Adesea ori in poezie se sacrifică ideea pentru rimă, in viēța inima pentru situațiuni sociale.» Amariciunea lor că nu s'au unit in căsătorie a fost pōte un bine, căci, chinuiți amēdoi câte lucruri frumōse n'au lāsāt să le eșă de sub condeiu și pōte tocmai din acēstă cauză.

Ce frumos sună «Dorința» lui Eminescu:

Vino 'n codrul la isvorul,
Ce se lēgână pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.

Și in brațele-mi intinse
Să alerg pe piept să-mi cați;
Să-ți desprind din creșcet vēlul,
Să-l ridic de pe obrați.

Pe genuchii mei ședē-vei,
Vom fi singuri singurei;
Iar in pēr infiorate
O să-ți cață flori de tei!

Fruntea albă, 'n pērul galben
P'al meu braț incet s'o culci,
Lāsând pradă gurei mele
Ale tale buze dulci.

Vom visă un vis fericē,
Ingână-ne-vor c'un cânt
Singuratece isvōre,
Blânda batere de vēnt.

Adormind de armonia
Codrului bătut de vēnturi,
Flori de tei d'asupra nōstră
Au să cadă rēnduri, rēnduri!

(Aplause.)

Genialul poet ni se arată în doue chipuri: uneori e dulce, blând și senin în versul seu ca o copilă, alte ori cu cugetarea sa puternică se 'nalță pe de-a-supra omeniei, vrea o lume care nu există, iar pe acesta o 'nfierză.

Femeia, în poeziile sale, după cum a spus-o și eminentul nostru critic, dl I. Gherea, pare un subiect palid; poetul gândește la tot mai puțin ca la dânsa: E bărbat.

Veronica Micle e subiectivă; nu cugetă la nimic afară de dânsul: E femeie.

Unii critici îi bagă vină că e prea subiectivă, iar ea despre dânsii dice: «Omenii incapabili d'a face ceva bun în această lume, așteptă ca alții să facă chiar imposibilul.» — Mi se pare, că întru câțva poeta are dreptate, căci la noi arare se face o critică serioasă. Când cineva e cunoscut, numele seu se trimbițeză pe toate tonurile; când inșe este altfel, cartea, trimisă criticilor de autor, chiar fără ca ei s'o citescă fac despre dânsa o dare de sémă greșită, induc lumea în eróre, iar cei ce au aplecare la lucru, pierdând ori ce iluziune, aruncă condeiul!

Mai avem și alt păcat: în ori ce critică d'acel fel nu se are 'n vedere opera, ci persóna și, mi se pare, că vorba fiind despre artă, un critic serios nu va tacsă persóna artistului, păcatele lui le va lăsă totdeuna în afară.

Mai toți ómenii de geniu ca Musset, Heine, Henri Murger au dus o viață cât se pôte de neregulată; ca ómeni de societate ei nu valorau mai nimic; cu toate acestea trăind în țeri unde se face o dréptă critică și de cătră ómeni competenți, ei n'au fost insultați în chipul cum pôte cu toții ați avut ocaziunea a vedé făcându-se la adresa autorilor prin gazetele noastre. (Aplause.)

La noi nu se discută un lucru: se face. Pentru unii se cerne cu sita, pentru alții cu dêrmanul, dar la nimeni nu s'arată ce-i bun și ce este reu seu cum ar trebui să se facă pentru ca operilor bune să li se dea adevărata valóre și să fie bine aprețiate de masa publicului cititor. (Aplause.)

Ved după chipurile dvóstre, că-am abordat un subiect despre care ar fi multe de spus, dar nevoind a profită de răbdarea dv., să-mi dați voe a trece peste aceste detalii.

S'a đis că poeții sânt adesea și profeti; dovadă Eliade, pe care cu drepte cuvinte l'am puté numi lón gură-de-aur; dovadă Bolintineanu, care cutéză a strigă plin de curagiu în momentele cele mai critice:

Viitor de aur România are
Și prevéd prin secolii a ei înălțare.

Veronica Micle e profetă pentru dânsa și, în tainutul boschet, în pădurea cu cotituri, pe prispa cea de braze chiar ș-alătura cu iubitul ei ea tresare, e chinuită de un viitor nefericit pe care prea bine îl lasă să se 'ntelégă din alăturatele versuri:

De ce în sufletul meu simt
Durere: Pôte că me miat
Speranțele și-a mea iubire
E-o deșértă amăgire.

Iar când pe tine te 'ntelnesc,
În ochii tei cu drag privesc,
De ce în dulcea lor privire
Citesc așa nenorocire?

De ce când mâna ta o strîng,
Mi-e jale de-mi vine să plîng,
Pare că-o crudă prevestire
D'un reu nespus îmi dă de șcire.

În genere stilul poeziilor Veronichii Micle nu are nici el presiuni puternice, nici un colorit prea viu, nici o prea adâncă cugetare; cu toate acestea, în poeziile sale găsești un *nu știu ce*, care te farmecă, care te face să plîngi alături cu femeia care a suferit atâta. În fine, versurile ei se pot aseména cu acele cruci puse pe cale la respintii; nu sânt bisericile ele, dar, cu toate acestea drumetul descoperindu-și capul își reculege gândurile, salută cu respect acesta simplă, dar majestósă formă a creștinătăței, iar în ea cinstește par că cu mai multă adorațiune pe Dđeu! (Aplause prelungite.)

Sânt nume cari au însușirea d'a însemná ceva. Veronica e nume de flóre; ca flóre a 'nclinat fruntea și s'a stins:

Suflet ce-ai sburat spre ceruri, suflet care ai iubit,
Ai fost mare prin durere, iar durerea te-a zdrobit;
Dar în inimile nóstre, tu de-a pururi vei trăi,
Căci poetă ai fost mare și-ai știut a suferi!

În điaua de 16 iunie în ospiciul din strada plantelor în București, fără de un prieten, fără de un tovarăș și în condițiunile cele mai triste, se stinge Eminescu. — Fără să știe nimic despre această nenorocire, Veronica Micle publică chiar în fatala đii poezia sa, dați-mi voia a o ceti, fiind ultima:

Raze de lună.

Ce n'ar da un mort din grópă pentru-un resărit de lună?
Ai đis tu și eu atuncea când p'a dorului aripe,
Đuși de al iubirei farmec, privind cerul împreună,
Noi visam eternitatea în durata unei clipe!

Ce n'ar da un mort din grópă pentru-o jerie de rază,
Ce din lună se cobóră și pământul îl atinge,
Să mai simtă încă-odată fruntea că i-o luminezá
Și că 'n pieptul seu vieța cu căldură se resfrînge.

Sigur noi credeam că dânsul ar schimbă cu bucurie
A sa liniște eternă, pacea lui nestrămutată,
Petru-o rază dela lună, pentru-o dulce nebulie,
Pentru-o clipă de iubire, din vieța d'alta dată.

Inșe clipa de iubire sbóră, sbóră fără de urmă
Și în locul ei amarul și pustulul ne rămâne;
Ah! și, ca să porți povara unui chin ce nu se curmă,
Tu cu mórtea ta în suflet te třeșci de ađi pe mâne.

Décă-ar da un mort din grópă pentru-un resărit de lună
A sa liniște eternă, eu aș da de voe bună
Tóte razele din lună, tóte razele din sóre,
Să te pot uită pe tine, să simt sufletu-mi că móre.

E cea din urmă. — Acest cânt al lebedei este o proféție.

Le doue luni după mórtea lui Eminescu, în vêrstă de 40 de ani, în mănăstirea Văratec, unde se dusese să petrecă véra cu copila sa cea mică, se stinge și dânsa. Mai pot dar astăđi cădê rënduri rënduri flori de tei peste doue morminte. (Aplause.)

I-am cunoscut pe amândoi; ori de câte ori me gândesc la dânsii, nu pot pricepe cum de pământul se îndură să inghiță atâta gândire, atâta iubire!

Smara.

Proverbe.

Adesea cel urit în fașe, se face frumos după ce creșce.

Năravul din fire n'are lecuire. (Romănesc.)
Vorba bună scapă barba din mână. (Romănesc.)

Din viața de toate zilele a țeranului.

Si, ce ne facem, mă bărbate?
Fără-mă de mălai n'avem. —
Posomorit, el dă din umeri;
Copilu 'n colț se face ghem.

— Datori vânduți suntem la Curte,
In bani, in muncă de făcut;
Ce-o să virăm de prânz in gură? —
Romănu șade 'n ușă mut.

Intr'o odaie stau cu toții.
In tindă-i vatră cu cuptor;
Și peste tindă e celarul:
Un greer cântă 'n el de dor!

Paingeniei țes pânză desă
In plugul plin de praf zăcând;
O rariță, in jos cu botu,
In umbră, par' că-i porc, rimând.

Ici, colo, aruncate cioburi,
Și linguri frânte, in celar,
Și foi de cêpă vechi, uscate,
Și doniți fără fund: murdar!

In casă chip, își vine par' că
Să te mai uiți: e curățel;
De Paști spoită și gătită
Mai c'un prosop, c'un servetel...

Cu busuioac pe la icône
C'un leu luată dela ruși,
Sfinți zugrăviți cu poleclă
Și 'n casă cu credință puși.

In colț, pe pat, e așternutul
Din zestrea ei, -- stă aședat,
Și nu se învelesc cu densus
Nici ea, nici el, să stea curat.

Și scórța-i tot a ei, țesută,
De mă-sa mult, de ea un pic;
De când s'a măritat, foc par' că:
Nu mai făcură nou nimic.

De cote-i strînge sărăcia,
Că uite, de muncit, muncesc,
Dar vremea stă tot dimpotrivă
Și plodurile se 'mmulțesc...

Cum nu l'ar scôte la ivelă
Ăl plug, de Dumneșeu bătut!
Dar ploue 'ntr'una, locu-i môle,
Și vremea trece, de trecut...

Și boii, vai de ei, săracii,
Că viața nu știu cu ce-ș țin.
Sfêrșiți cocenii, erbă nu e;
Pe ei, ca și pe ômeni, chin.

Și asta înima îi rupe,
Că lor nu are ce le da...
In bot pe brazdă or să cadă
Când or începe a ară.

Și mut cum sta, și cum muieroa
Din vorbă 'n certă-ajunse-apoi,

Trânti și el o 'njurătură,
De funie-și luă ai boi

Și 'n ciuda lui, ca să nu tragă
Cu a muieroa lui vr'un danț,
Se duse, nemănat, să-i pască
In sat, pe-o margine de șanț.

Bolintin, maiu 1891.

Radulescu-Niger.

Oltul.

Conferență ținută in adunarea generală a Societății Geografice
Române, in séra de 4/16 martie 1891.

(Urmare.)

Rîmnic. Acum intrăm in orașul Rîmnicul-Vâlcei, care zidit sub pôlele unui deal numit «Capella» se intinde in amfiteatru până in marginea Oltului. Rîmnicu este unul din cele mai vechi orașe ale României; in vremea romanilor, aici eră o vamă internă séu provincială a imperiului roman.¹ Sub imperiul bulgaro-român pe la finele vécului al 13-lea, s'ar fi zidit aici de o colonie bulgară o capelă catolică, de unde pôte și numele dealului care dominéză orașul. Acéstă capelă a fost mai târziu transformată in monastire de călugări al ordinului Franciscanilor și esistă și astăzi sub denumirea poporală de bărăție, avend și o scólă micstă pentru copiii catolici.

Episcopia. — Pe la anul 1355 s'a mutat aici scaunul mitropoliei din Severin și s'a numit arhiepiscopia Rîmnicului noului Severin, precum Constantinopoli s'a numit Roma cea nouă, după despărțirea celor doue biserici. Episcopia a fost mai târziu (circa 1500) reintemeiată de Radul cel Mare, după indemnul mitropolitului Nifon. In timpul din urmă, după focul dela 1847, episcopia a fost rezidită din temeile sub domnia lui Vodă Stirbey.

Rîmnicul-Vâlcei este un oraș episcopal și ca atare are o mulțime de biserici, schituri, metochuri atât in oraș, cât și in imediata lui vecinătate.

Biserici. — Astfel avem in Rîmnic chiar biserica Prapadómna, séu mai bine șisă: Prepodobna Paraschiva², zidită de Mihai-Vitézul in anul 1596; biserica Maica Domnului, fundată de Mircea-Basarab in anul 1388, biserica Toți Sfinții, intemeiată de Proin episcopul Rîmnicului și in urmă devenit mitropolitul Gri-gore in anul 1726 și altele.³

In apropiere imediat de Rîmnic se află schitul Ezerul, zidit de Mircea-Vodă Ciobanul in anul 1420; schitul Cetățuia, menționat mai sus, in care s'a sevrșit decapitarea lui Radu dela Afumați de cătră Moise-Basarab in anul 1529.⁴

Rîmnicu este astăzi cap al linii ferate Rîmnicul-Vâlcei-Pietra-Corabia și este legat prin un pod de fier cu Valahia-Mare.

Acest pod intre orașul Rîmnicul-Vâlcei și schitul Goranul, a fost construit in anul 1875 de cătră o companie francesă, el are 184 m. lungime și 7 m. lărgime și este o adevărată lucrare de artă de o soliditate incercată.

Schitul Goranul. — Schitul Goranul pe malul stâng al Oltului in județul Argeș, eră mai nainte metoch al mitropoliei din București, iar astăzi se află

¹ V. Les douanes de l'Empire Romain, in Bulletin de la Société Languedocienne de géographie, Montpellier, T. V. pag. 654.

² Prepodobna, prin corupțiune prapadómna, este un cuvânt slav și insemneză mult împodobită, la bien douée.

³ V. Raporturi de Grig. Tocilescu, București, 1887.

⁴ Monastirile și bisericile din România de Constantin St. Bilciurescu, București, 1891.



N O P T E V E N E T I A N Ă .

redus la biserică de mir; aici debușează șosea Pițești-Curtea de Argeș-Rimnicu-Vâlci.

Aici la Goran și ceva mai jos la satul Budești vin plutele cu lemne de brad din valea Lotrului și se prefac în plute mai mari, cari merg la Slatina, Turnu-Măgurele și de aci mai departe pe Dunăre până la Galaț.

Troianul. — Coborînd Oltul spre Slatina, avem la eșirea chiar din Rimnic, locul numit Troianul s'eu Traianul, un deal în forma unei căpățini de zahăr, care domină totă valea Oltului și pe vîrful căruia se află zidită o frumoasă bisericuță, datorită egumenului Hrisant Horezeanul, care o zidi împreună cu un mic palat în anul 1838, spre a-i servi de reședință, când părăsia metania sa obicinuită, monastirea Horezului.

Acastă localitate Troian s'eu Traian a devenit prin acesta istorică, că aci a fost tabăra generalului Magheru în atât de agitatul an 1848.

Se știe că în urma evenimentelor întemplate în București în v'era acestui an, armatele Rusești și Turcești ocupară din t'ote părțile ț'era. Guvernul revoluționar hotărî a se opune invasiunii oștirilor străine și în acest scop concentră aici la Troian, un corp de armată de voluntari, panduri, sub comanda generalului Magheru. În urma înființării unui guvern legal în București, ori ce rezistență devenind imposibilă, armata se licenția, iar capii ei trecură în Transilvania prin Turnu-Roșu.

Riureni. — La vr'o șese kilometri spre sud de Rimnicu-Vâlci, intrăm în Riureni, localitate celebră și cunoscută din colo de limitele județului și chiar ale ț'erii prin importantul bălcu ce se ț'ine anual aici la Sfânta Maria cea Mică (8 septembrie.)

Bălcuul dela Riureni eră de o importanță comercială însemnată în vremurile de demult; aici găsiu brașoveniile și ferăriile din Transilvania; caii și vite cornute din Ungaria, băcăniile alese din Țarigrad; pielăriile și blănăriile din Rusia și modele și confecțiunile din Viena s'eu Beciu¹, cum i se ț'icea pe acele vremuri. De aci a venit și ț'icet'orea poporală de fain de Beciu, adică marfa fină de Viena. Dificultatea comunicațiilor, mulțimea monastirilor, și orașele de a doua mână, ca Drăgășani, Ocnele-Mari, Horezul, Curtea de Argeș și altele contribuiau la prosperitatea acestui bălcu. Bogata și poporata episcopie precum și monastirile se, aprovisionau aici și pentru un an de ț'ile de unt de lemn, luminări de c'eră și t'ote cele trebuincioase pentru numerosul lor personal mirean și călugăresc; orașele își făceau la Riureni aprovisionările pentru negoțul lor de peste an, proprietarii și boerii din județele limitrofe se aprovisionau asemenea cu cele trebuincioase pentru gospodăria lor și pentru numeroșii lor ț'igani; iar coc'onele și coc'onițele se furnisau cu cele din urmă confecțiuni de modă din Țarigrad și din Beciu — se făceau fain de Beciu, pentru un an de ț'ile.

La Riureni, în curs de vr'o ț'ece ț'ile, se făceau daraveri de sute și de mii de pungi de bani.²

Astăzi cu secularizarea monastirilor, cu reducerea călugărilor și călugărițelor, cu construcția drumurilor de fer și cu sărăcia boerilor și boernașilor din localități, T'ergul Riureni a ajuns la o decadență inevitabilă și se mai menține numai prin t'ergul de vite (obor) și prin clientela poporației rurale care mai erede încă în modele și manufacturele din Peșta și Beciu!

Ocnele-mari. — La Riureni este astăzi o stație feroviară, de unde pleacă o ramură de drum de fer de 6,6 kil. lungime, care duce la Ocnele-Mari și

¹ la unguerescul «Bécs»

² Punga de bani valoră 500 le.

servește la exploatarea bogatelor n'ostre mine de sare.

Dela Riureni coborîndu-ne mereu la vale, trecem prin satele Cremenarii, Cocorul, Ostrovenii, Orlești, Aurești, Zăvideni, Cămpu-Mare și ajungem la Drăgășani. Prin t'ote aceste localități există comunicații de poduri plutitoare între am'endou'e ț'ermurile Oltului. La Ostroveni se v'ersă în Olt riul Topolog din județul Argeș.

Zăvideni. — La satul Zăvideni și în lunca Oltului de lângă Drăgășani, au fost în anul 1821, sâng'erose și crâncene lupte între oștirile turcești și Mavraforii lui Ipsilante, și astăzi încă plugurile mai desgr'opă oseminte omenești. Lângă Drăgășani s'a ridicat nu de mult de cătră colonia grec'escă, un mic monument comemorativ în amintirea obscurilor și necunoscuților eroi căduți în aceste lupte!

Drăgășani. — Drăgășani este un orașel de apr'ope 5000 de locuitori și își datorește prosperitatea sa multelor și escelentelor vie de prin pregiur.

Vinurile produse din dealul Oltului, din Orlești, Fețeni, Sutești, Mitrofani, etc., cunoscute t'ote sub denumirea generică de vin de Drăgășani, au un renume bine meritat și comerțul lor în ț'eră și în străinătate ia pe tot anul o estensiune mai mare.

Schitul Stănești. — La sud de Drăgășani, tot pe malul drept al Oltului, avem Schitul Stănești, fundat de stolnicul Stroe Buzescu și frații sei în anul 1602; aici se află și morm'entul stolnicului Stroe.

Schitul Deleni. — Înainte de a ajunge la Slatina, găsim pe malul st'âng al Oltului Schitul Deleni, întemeiat acum vr'o 200 de ani de boerii Deleni. În urmă acest schit deveni metoch al monastirii Stăniș'ora, iar actualmente este redusă la biserică de mir.

Slatina. — Slatina, capitala județului Olt, cu o poporație de 5300 locuitori, este un oraș f'orte vechiu, situat pe malul st'âng al Oltului, el este zidit în amfiteatru între dealul Călaian și dealul Sopotului. Origina orașului se atribuie unui rege bulgaro-român, mai probabil inse este că Slatina s'a întemeiat în vremea lui Mircea cel Mare. Slatina a fost locul de naștere a lui Vintilă-Vodă, care a domnit pe la anii 1532—1534.

Podul dela Slatina. — Aici în marginea orașului a fost construit cel dint'eu pod stătător peste Olt de Vodă-Bibescu între anii 1846—1848.

Podul eră de lemn cu capetele de zidărie, dar pe acele vremuri se consideră ca o lucrare într'adev'er estraordinară, de aceea și Bibescu anunță începerea și terminarea podului în ofisul seu cătră obștesca adunare și acesta în răspunsul seu, f'elicită pe Domnitor pentru ac'estă maritim'osă întreprindere.

«Stavila, ț'icea Domnitorul cătră deputați, care «despărț'ia România cea mică de cea mare, și aducea atâtea neindemănări la a lor comunicație, se va «ridică pentru tot'dauna prin clădirea peste Olt a unui «pod stătător, care nădăjduesc că în curgerea verei «viitoare va luă sf'ârșit.»¹

Iar obștesca adunare răspundea:

«Falnicul pod peste Olt, deschiderea prin r'ipele «Carpaților a drumului dela Căineni, și celelalte im- «bunătățiri au a fi noue isv'ore de f'ericeire pentru ț'era «n'ostă... ac'esta mărturisire... obștesca adunare «este f'ericită a ve aduce astăzi în numele ț'erii...»²

Quantum mutatus ab illo! putem ț'ice cu poetul atic; ce deosebire între atunci și acum, între eri și astăzi!

(Incheierea va urmă.)

George Ioan Lahovari.

¹ Cuv'entul prințului Bibescu la deschiderea obștescei adunări din anul 1846 decembrie 1.

² V. Prințul George D. Bibescu, înaintea opiniei publice de Bibescu B. Brăncov'enu, București, 1858. — pag. 60, 74, 78.



N i n i.

— Vii cu mine Petre să căutăm prin grădină inelul ce am pierdut? Țise frumoasă Nini.

— Da, response Petre care sări îndată după scaun și alergă după dânsa.

Plecară apoi prin aleele grădinei, mai întei departe unul de altul și apropiindu-se din ce în ce, cu cât înaintau spre fundul grădinei.

În cele din urmă erau așa de aproape, că se atingeau unul de altul și se înfiorau amândoi la fiecare atingere.

— Dici că ai pierdut un inel? întrebă Petre.

— Da, un inel de aur.

— O fi inelul dtale de logodnă?

La această întrebare, Nini remase ôre-cum surprinsă și se uită repede la Petre care privia fix înaintea sa și ai cărui ochi trădau totă emoțiunea sufletului seu. Tăcerea urmă multă vreme. Întrebarea lui Petre da mult de gândit frumoasei Nini, și nerespunsul ei puse pe gânduri și pe Petre.

Amândoi tăcură.

Intraseră tocmai în alea de tei și eră pe timpul când acești pomi sânt înfloriți. Vântul care suflă încetșor respândia în aer parfum, și cei doi prieteni apropiindu-se și mai mult unul de altul păreau că se îmbetă de atmosfera ce respirau.

Nini apăsă greu cu piciorul pe nisipul din alea, ca și cum ar fi vrut să-și graveze pentru multă vreme urmele pașilor ei. Apoi se uită înapoi privind acele urme, ca și cum s'ar fi uitat înapoi la Țilele scurse din viață, la fericirile simțite și gravate în suflet.

De sigur ea se gândia la așa ceva, căci pe când se apropiau de o bancă într'un colț al grădinei, unde alea se termină, la lumina lunei Petre putu să vedă că din ochii albaștri ai frumoasei Nini, câteva lacrimi alunecau în jos pe obraz și după forma lor mare putea ghici, că ele vin d'a dreptul din inimă.

— Ce ai tu Nini? Pentru ce plângi?

— Vêđ că n'am să mai găsesc inelul! response Nini amestecând cuvintele cu suspine.

— Inelul de logodnă?

— Da, de logodnă!

Urmă apoi o tăcere adâncă. Nu mai putură Țice nimic unul altuia și apucară amândoi iarăș pe niște cărări întunecose ale grădinei. Trecură pe sub niște bolte de viață unde razele lunei nu puteau mai de loc să pëtrundă. Eră întuneric absolut și asta le trebuia lor acum. Aveau amândoi niște figuri în care se putea de or-cine citi emoțiunea. Și decă ș-ar fi atins mâinile unul altuia s'ar fi spëriat amândoi de modul cum ele tremurau.

Mâinile și inimile lor tremurau cum tremurau în momentele acelea frunȚele teilor și sălcuilor; dar cel puțin acele frunȚe, murmurau ceva, spuneau dorul ce pôte că simțiau, pe când cei doi rătăcitori se mulțumiau să tremure, să plângă și să tacă.

De odată inse Petre zări ceva care lucia în departare. Se repeđi înainte și puse mâna pe obiectul lucitor, care nu eră alt decât inelul de logodnă ce Nini perduse. Nini observă acesta și așteptă în tăcere să vedă ce va face Petre cu inelul.

Petre se uită fix la inel și strălucirea lui părea că vrea să-l orbescă. Nu eră atât strălucirea inelului, cât eră inelul ênsuș care îi sfășia inima.

Eră sigur că n'a fost observat de Nini și cu iuțelă și îndemănare îl ascunse într'un buzunar. Tre-

cură înainte. Se opriră dinaintea unei respântii pe unde edera se tiră pe jos și acoperia și drumul și pomii de prin pregiuri cu frunȚele ei totđauna verđi.

Priviră de acolo înapoi și observară că se departaseră forțe mult de casă.

Erau tocmai prin fundul grădinei. Ascultară un moment acel cântec misterios ce rezultă din tôte noțele multe și variate ce scot diferitele paseri, diferitele insecte, diferitele murmure de ape, de vânt, de frunȚe. Tôte acestea la un loc, unite de imaginația lor producea o simfonie pe care o esecută un maestru nevêđut, dar un adevêrat maestru. Au ascultat așa mult timp și nu șcieau ce să vorbescă unul altuia.

Natura le deschidea sufletele; amorul le închidea gurile.

Niște șopte neînțelese ce se auđiau în apropierea lor, șopte ce păreau a fi și de om și de frunȚe, le atrase atențiunea și îi făcu pe amândoi să se uite spre partea de unde veniau șoptele.

Se uitară, și din ce în ce ochii lor se deschideau mai mari și mai curioși. Ce vedeau? Pe pãretele zidului care mărginea grădina, se desemnă siluetele a doi ênși care se apropiau mereu unul de altul și se sărutau îmbrățșindu-se. Cređură că sânt doi amanți ascunși în vre-un tufiș și pe care-i trădează chiar umbrele lor. Priviră mult la acest tablou mișcător care eră creat mai mult de închipuirea lor aprinsă, căci îndată după mai multe căutări zadarnice prin tufișuri, descoperiră că acele umbre nu erau omenesci, ci eră umbra unei sălcii subțiri și drepte care se aplecă mereu sub suflarea vântului și se atingea cu vârful unui pleop mic de curênd adus acolo în grădină, și părea că se îmbrățșeză întêlnindu-se după o lungă despărțire.

Nini și Petre se uitară unul la altul cu multă dragoste ca și cum ar fi voit să facă ceea-ce făcea salcia cu pleopul. Nu le venia să plece din naintea acelor siluete; se siliau a crede că siluetele sânt umbre omenesci și ar fi voit ca să lase și ei amândoi umbrele lor pe acel pãrete, alături cu siluetele amorose.

Au plecat inse, și pe drum Nini ceru brațul lui Petre care îl dete și se lipiră unul de altul atât de mult că puteau să-și audă unul altuia bătăile inimii. Acestă apropiere îi îmbetase și le umpluse sufletul de niște simțiri nebune.

Merseră așa cuprinși de un fel de estas și nu se treziră decât înaintea casei, lângă scara de unde porniseră.

Înainte de a se sui pe trepte, Nini Țise:

— Am găsit ceea-ce căutam!..

— Ce, inelul?

— Nu...

— Dar ce?

— SperanȚele pierdute!..

Dimitrie Teleor.

Dnei X.

Că de când e, a ei față
De vr'o faptă n'a roșit,
Nu me miră, căci sub pudră
Fața-i nimeni n'a zărit.

*

Autor...

Nu șcie nimeni dec'a scris,
De și nu are pseudonime:
Se iscăleşte la sfêrșit,
Pân' unde nu-l ceteșce nime.

Giordano.

N'are maica . . .

Snovă.

O țigancă lucră la zid. In curtea caselor ce se zidiau, pe o movilă de nisip, zăcea bolnav un copil al ei.

Biéta țigancă se uită la el induișată de câte ori trecea cu găléta cu var pe lângă el.

Intr'un rând prinse să-l întrebe :

— Danciule, maica, hai mâncă tu peare ?

— Hauliu ! cum aş mai mâncă.

— N'are maica să-ți dea . . . Da mere, maică, hai mâncă ?

— Aș, ȕeu, aş mâncă.

— N'are maica să-ți dea . . . Da peapene ?

— Aș mâncă, cum să nu mânânc ?

— N'are maica să-ți dea . . .

— Dar bine, fă, decă n'ai ce-l tot întrebi săracu, să-i mai lase gura apă de geaba ? o întrebă un zidar român care aușise întrebările țigâncei și respunsurile danciului.

— Da ce, ia . . . ca să nu móră nentrebat, săracu !

Dumitru Stăncescu.

Teatrul Național din București.

— Veți ilustrațiunea din fruntea foii. —

Intre aședămintele publice din capitala României, Teatrul Național ocupă un loc de frunte. Edificiul s'a clădit la 1853, dar istoria fondării instituțiunii are o dată mai vechiă.

După revoluțiunea lui Tudor Vladimirescu, in 1821, boerii refugiați la Brașov, intorcându-se in țeră, formară o Societate literară, care avea in programa sa și fondarea unui teatru național. Mai târziu din acésta societate se făcu o «Societate filarmonică» in frunte cu Ion Cămpineanu, Aristia și Eliade, cu scopul anume pentru intemeierea teatrului românesc. Toți patrioții contribuiriă bucuros pentru acest scop și se inființă un fel de conservator ; iar la 29 august 1834 se dete prima reprezentație in limba română, jucându-se «Fanatismul», dramă de Voltaire, tradusă de Eliade, care inainte de reprezentație adresă publicului o cuvântare acoperită de aplause.

După un an de progres membrii fondatori au socotit de neapărată trebuință a se chibzui despre zidirea unui teatru național. Dar idea lor se realiză abia la 18 ani . . .

Clădit in mijlocul orașului, pe strada cea mai frecventată, (mai de mult Podul-Mogoșoiei, iar acuma Calea Victoriei,) formând o insulă in mijlocul unei piețe, numită Piața teatrului, edificiul acesta imponent, in frunte cu inscripțiunea «Teatru Național», este o adevărată decóre a Bucureștilor, care mai cu semnă sêra, la lumina electrică, face o impresiune fôrte viuă.

Interiorul este fôrte practic și elegant arangiat pentru 2000 de ascultători.

*

Nopte venețiană.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 497. —

Primăvêra și tòmna Veneția e plină de turiști ; vera inse remâne golă, căci esalarea canalurilor și aerul nădușit al stradelor strimte nu atrag de fel pe străini. Atunci, consiliul municipal arangéză niște serbări mari pe canalul cel mare, la care apoi s'adună mulți străini, s'admire acésta mârgea a Marei adriatice. Ilustrațiunea de pe pagina 497 representă un astfel de concert nocturn.

La capêtul canalului mare, intre biserica Santa Maria della Salute și intre palatul Cavalli, pluteșce in sus și 'n jos, sub un cort elegant, aședat pe o plută mare, un orchestru de peste o sută de muzicanti și cântăreți, la lumina strălucindă a lampelor, cântând cântece poporale italiene.

Pe canalul mare, deia Rialto până la palatul Foscari, mai multe sute de gondole elegante, cu dame și domni din societatea alésă, precum și gondole mai simple din popor, plutesc lin, ascultând musica, pe când sute și mii de persóne stau in fereștile palatelor, desfêtându-se de acolo in vederea romantică, la care contribue mult și lumina melancolică ce revêrsă luna.

Bonbone.

Dna are de câteva zile pe un tinêr servitor, care are obiceiul să intre in odae, fără ca să bată la ușă.

— Niță, îi dice stăpâna intr'o diminéță, șcii că nu trebe să deschidi, inainte de a bate la ușă ?

— Cuconiță ! Imi iau eu mësurile. Me uit pe gaura cheii in totd'auna, inainte de a intră.

*

Tândală face o morală unui bețiv in vêrstă de șeseșeci de ani, că de ce bea așă de mult, că băturile-i scurtéză viéta.

— Cređi dta astfel ? îi respunse el cu indoiélă.

— D'apoi cum !

— Sănătatea mea-i admirabilă și sânt de șeseșeci de ani.

— Nu e nimic ; decă nu ai fi beut in viéta, ai fi fost acum de șeptedeci.

*

Intre un dentist și victima sa :

— A !!! (Țipete sfășietóre.)

— S'a isprăvit. Cum te simți, dómna ?

— Mai bine, dar . . .

— Dar ce ?

— Mi-ai scos doue măsele in loc de una, pe când n'aveam dureri decăt la o singură măsea.

— Nu e nimic ; e mai bine să previi bóla, decăt să fii nevoit s'o combați ! . . .

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șcri literare și artistice. *Simeon Manguica*, fost advocat in Oravița și membru on. al Academiei Române, a cărui biografie și portret s'a publicat la finele anului trecut in ióia noastră, a lăsat prin testament intréga sa bibliotecă, de 486 opuri in 728 tomuri, Asociațiunii transilvane pentru cultura și literatura poporului român. — *Dl Tătărescu*, profesor la școala de bele-arte din București, a mijlocit a se inființă un curs de pictură pentru domnișóre. — *Dl George Vasilescu*, sculptorul care are un mare atelier la Veneția și despre care se șcie că a fost decorat de regele Carol cu ocașiunea visitei sale in Italia, a sosit in țeră să așede la Slatina monumentul căpitanului Nae I. Proicea, lucrat de dsa la Veneția.

Istoria diui George Barițiu. Ilustrul nostru bărbat, dl George Barițiu, anunță că a apărut și volumul al III din lucrarea sa «Părți alese din Istoria Transilvaniei», in formatul și cu tiparul celorlalte doue, in 40 de côle. Volumul acesta, din care astă-primăvêra publicarăm câteva capitole, cuprinde evenimente dela 1860 până la 1883. Cele doue congrese naționale politice, unul din ianuarie 1861, altul din aprilie 1863 ; cele doue diete transilvane, una democra-

tică dintre anii 1863 et 4, alta aristocratică din noiembrie 1865; deseale călătorii ale mitropoliților și deputațiilor la Viena; intrarea ardelenilor în senatul imperial din Viena; eșirile lor de acolo între cele mai triste impregiurări; smulgerea românilor greco-orientali de sub domnia hierarchiei sârbești, prin organizarea mitropoliei și a episcopiei de Caransebeș alături de cea de Arad; dissensiunile românilor; — ca urmare imperativă a infricoșatei căderi dela Königraetz, înființarea dualismului, autonomia Transilvaniei cassată, legile aceastea din 1863/4 anulate; națiunea română ca individualitate politică sacrificată și aruncată la discrețiunea unui alt element național; luptele politice continuate din partea românilor; intrunirea lor pentru marele scop al emancipării manifestat și circumscris în memorandumul național, împărțit în patru limbi popoarelor apărătoare de drept și de libertate, aceastea și alte câteva momente mari din viața noastră națională se pot vedea adunate în vol. III pe 23 de ani, confirmate cu câteva acte și corespondențe intercalate în text, iară altele vre-o 96 alăturate ca suplement la volumul acesta, precum s'au adaos 80 și la celelalte două anterioare. Acest volum al III-lea costă legat tare 4 fl., legat ușor 3 fl. 50 cr. v. a. În restimp de 3 luni, adecă până la 31 ianuarie 1892 expedițiunea din partea autorului se face franco pentru toți domniile câți se vor fi prenumerat deadreptul la el; după acel termen esemplarele remase neprenumerate trec în comisiune la librăria W. Krafft în Sibiu.

Poesii din viața poporului. Amu mai anunțat, că colaboratorul nostru bucureșcean, dl Radulescu-Niger, va scote prin februarie primul volum de versuri populare, producție proprie. De-atunci autorul ne-a pus la dispoziție câteva din acele lucrări, din care și publicăm una în numărul acesta. Ele au fost însoțite de următoarele șire: «Poesia intitulată «Din viața de tôte zilele a țeranului» e prima dintr'o serie unică în felul ei, căci va cuprinde scene din viața poporului, în care se vor vedea miseriile, suferințele lui. Pân' acum s'a cântat de poeți numai țeranul tercit, păstorii gingași, ce iubesc idealicește, frumoși și curați ca ziua; viu să incere a me apropiă de natura și a-l arată pe țeran în viața lui zilnică cu micile lui bucurii și cu marile lui suferințe, cu năravurile și cu calitățile lui; obișduind de clasa domnitoare și de arendași, precum și obișduindu-se și între ei, când încep a prinde chiag la pungă. De mulți ani îi studiez; să ved de-oi izbuti a le tură în trăsuri generale tôte punctele care să alcătuiescă într'un tot viața lui.»

Biblioteca centrală din Buoureșoi, care se află instalată în palatul universitații, are astăzi 90,000 volume, împărțite în 31 de secțiuni. Inceputul acestei biblioteci s'a făcut la 1822 la liceul St. Sava; deschizându-se la 1866 universitatea, biblioteca dela St. Sava s'a transportat aici, unde mai înteu începă a funcționa sub denumirea de «Biblioteca Națională.» De atunci i s'au făcut mai multe donațiuni, dintre cari cea mai însemnată a fost a repositului juriscunsult și profesor George Costaforu, care cuprinde 1600 volume; statul a mai cumpărat biblioteca dlui Al. I. Odobescu, care cuprinde 3000 de volume și biblioteca episcopului Ghenadie al Argeșului. Iar legea nouă îndatorește pe autori și editori a trimite câte 3 esemplare din operele lor pentru acesta bibliotecă.

Diar nou. *Curierul comercial* a apărut la Brăila și va eși odată pe săptămăna; direcțiunea este încredințată unui comitet de redacțiune compus din dnii Dubel, I. Popescu, I. Radulescu și Gorovei.

Revistă literară și artisticoă străină. *Divina Comedia* a lui Dante va apare la Roma în edițiune

strălucită, cu un comentar scris în limba latină; acăsta edițiune se face pe spesele papei Leo. — *Deutsche Sagen*, cartea lui H. Grimm, a apărut în edițiune nouă la Nicolai în Berlin. — *Hechtor Malot*, cunoscutul romancier francez, a scos de sub tipar la Paris un roman nou intitulat «Anie» în editura lui Charpentier. — *Théodore Chan*, un alt romancier parisian, a publicat un roman cu titlul «Seconde mariage» în editura lui Ollendorf. — *Nur nicht heiraten!* e titlul unei broșuri care a apărut nu de mult la Berlin, la Conitzer; tot la aceeaș firmă a eșit și răspunsul sub titlul «Soll man heiraten oder nicht?» — *Eduard Meyer* a început să publice la Cotta în Berlin lucrarea sa «Geschichte des Alterthums»; pân' acum a eșit volumul prim, care tratăză istoria orientului până la fundarea imperiului persian. — *La Paris* a eșit o lucrare interesantă despre Rusia, în editura librăriei Lévy; titlul ei este «La Russie contemporaine» de E. de Cyon.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Teatrul Național din Buoureșoi. Acuma se repetă «Resvan și Vidra» piesă în versuri de dl B. P. Hașdău, una din piesele originale, care s'a susținut timp lung în repertor, — și «Jean Baudry» comedie tradusă de dl C. Nottara, care totodată va jucă și rolul prim. Joi la 10/22 octombrie s'a jucat întâia-ora piesele «Ana Row» dramă în 3 acte, tradusă din italienește de dl T. Dunca și «Nebuniile amorose», comedie în trei acte, tradusă în versuri, după Regnard, de dl Ed. Aslan. Ambele piese au fost puse în scenă cu cea mai mare ingrigire. Dna Romanescu și dnii Manolescu, Nottara, Niculescu, Petrescu și Toneanu au fost mult aplaudați. Trebuie să recunosc, scrie «Romanul», că anul acesta direcțiunea, decă n'a fost norocoasă în alegerea pieselor, a isbutit pe deplin în montarea lor. Decorurile sânt foarte frumoșe, saloanele sânt mai bine mobilate și artiștii se 'mbracă cu mai multă ingrigire. Intonațiunile inse ale celor mai mulți lasă mult de dorit. Sânt false, foarte false.

Teatrul din Craiova. Societarii teatrului din Craiova se plâng, că comitetul teatrului de acolo face prea mare lux pe socotela lor. Acum trei ani, guvernul, luând în considerație, că în Craiova există un teatru și artiști de orecare valoare, a propus în cameră constituirea unei societăți dramatice, ca cea din București și Iași, admitându-i și o subvenție de 5 mii lei; în anul acesta inse, vedând că e prea puțin, i-a mai adaugat încă 5 mii lei, arătând totodată dorința d'a se aduce orecari îmbunătățiri pentru prosperarea artei dramatice. Comitetul inse, în loc de-a protegia arta dramatică, a stărut în facerea trupei de operetă și a alocat în buget pentru operetă suma de 46,000 lei, iar pentru dramă și comedie numai 3,200; a mai angajat un tenor și o prima-dona ambii cu lei 1,200 pe lună. Va să dică, teatrul trebuie să producă 97,000 lei pe an, ca să pôtă plăti cheltuelile bugetului, când anul trecut totalul încasărilor a fost de 87,600 lei. Situația societăților, cari au a se împărți pe vinit, e dară foarte problematică; de aceea cer intervenirea ministeriului.

Concert la Piteșoi în folosul Ligei. La 11/23 octombrie s'a dat la Pitești, în salonul «Uklar» un mare concert, de orchestra de dame sub direcțiunea d'ei Elena Perloth, absolventă a conservatorului din Cracovia, în folosul secțiunei de acolo a Ligei culturale române. Dispozițiunile luate încă de mai înainte au făcut ca acest concert să aibă un succes strălucit. De multă vreme publicul piteșcean n'a asistat la o serată atât de frumoșă; artiștele s'au arătat

a fi de mult talent; cu un cuvânt publicul a ramas incantat. In fundul scenei, i se scrie «Universului» se ridică statua lui Mureșan, reprezentându-l citind marșul seu dela 1848 in Transilvania, iar la picioare, un român gârbovit de suferințele sclăviei, cu brațele încătușate, zăcea intins pe pământ. Acı găsesc locul a arată, că această statuie de carton a fost lucrată și reușită de minune de abila dră Sica Hernea, fiica președintelui Ligei locale, dl Sevastian Hernea. La orele 9, concertul a început cu marșul lui Mureșan, iar la orele 12½ s'a terminat cu «Deșteptă-te Române.» După fiecare bucată, artistele erau furtunos aplaudate, iar «Helena Polca» de Helene Perloth, dirigenta orchestrei, a fost de mai multe ori bisată; de asemenea și «cântecelc naționale bucovinene» de baronul Hurmuzache. Sala «Uklar» eră plină de tot ce Piteșciul are mai gingaș și distins.

Din Lugos sântem rugați a mai adaugă la rëndurile publicate dăunăđi, privitoare la serata arangiată in pripă in onórea distinsei nóstre pianiste, dra Elena Florian, următórele: La cântecul drei Alma Major s'a putut observá deja un progres simțitor in modularea vocii, — deci cuvântul «aspru» apărut in «Luminatoriul» il găsim cel puțin nenimerit ales. Dșóra Alma Major, încă fórte tineră, are in vocea sa puternică, sonoră, un dar dela natură ce nu ar trebui să-l neglijeze. — Iar «Doina» urmată de horă, ce a cântat-o dșóra Lucia Vlad, și a plăcut, nu numai a fost acompaniată pe pian, ci e și scrisă, cuvintele și musica, de dna Sofia Vlad născ. Radulescu.»

Revistă teatrală și musicală străină. Opera «*Werther*» a lui Massenet se va jucá mai intėiu la Viena in stagiunea această; fiind că opera e scurtă pentru o séră, autorul i-a adaugat un balet; rolul prim va fi ținut de renumitul tenorist Van Dyck. — *Carmen*, opera lui Bizet, in curėnd se va reprezentá a 500-a óră in Opera Comique din Paris. — *Antoniu Dvorak*, cunoscutul compositor bohem, s'a angajat la Chicago ca profesor de compozițiune și instrumentare, pentru plata de 15,000 dolari și cu concediu de patru luni. — *Mme Judic* va face iarăș un turneu artistic, cu o trupă de 7 bărbați și 5 femei, avėnd un repertoriu de 11 piese.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Șoiri bisericești și școlare. *Maj.* Sa monarcul a dăruit din caseta sa privată comunei bisericești gr. c. din Malomsig 150 fl. pentru clădirea bisericei și restaurarea casei parohiale. — *Mitropolitul primat al României* a adresat o carte pastorală tuturor preoților din țeră, indatorindu-i ca d'acum inainte să facă predică in fiecare duminică. — *Sinodul României* ș-a deschis sesiunea de tómnă sâmbătă; intre altele se va discutá și cestiunea imbunătățirii sorții clerului de mir; va luá parte și dl P. Poni, ministrul cultelor. — *Familia Mocsonyi* va clădi in anul viitor un strălucit mausoleu familiar in comuna Foen, unde zac toți membrii familiei morți de doue sute de ani. — *Dl architect Adrian Diacon* dirigeză edificarea bisericei române gr. or. din Dolova, care va fi o clădire fórte frumoasă.

Congresul național-bisericeo din Sibiu s'a inchis in sâmbăta trecută. In legătură cu cele ce publicarăm in nr. trecut, mai raportăm, că 'n ședința a VI, la 7/19 octombrie, s'a prezentat memorandumul preoțimei române gr. or. castrense, despre care vorbirăm deja. S'a primit propunerea, ca datele statistice asupra cercetării școlclor să se adune in modul ca până acum, odată pe an, cât se póte mai exact. Consistoriul mitropolitan s'a însărcinat să invite consistoriile

eparchiale să ia măsuri d'a se inființă școle in tóte comunele bisericești. S'a decis a stăruí de nou la ministrul de culte pentru respectarea limbei române in școlclc elementare de stat din comunele cu populațiune română. In ședința a VII, la 8/20 oct., la propunerea deputatului Parteniu Cosma, s'a ales o comisiune pentru esaminarea afacerilor fundațiunii Gozdsu. Tot in acea ședința Esc. Sa archiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul ș-a retras propunerea pentru introducerea cãlindarului n. in administrație. Comisiunea organizătóre a propus intregiri in proiectul de regulament pentru procedura la alegerea deputațiilor pentru congresul național bisericesc; congresul le-a votat in ședința această și in cea următóre. Locurile devenite vacante in consistoriul mitropolitan s'au intregit prin alegere secretă in ședința de sâmbătă in 12/24 octobrc. S'au ales membri ordinari: in senatul bisericesc, Precuvioșia Sa dl vicariu archiepiscopesc dr. Ilarion Pușcariu; in senatul epitropesc: dr. George Popovici protopresbiter in Lugos și dr. Alecsandru Mocsonyi; iar membri suplenți au fost aleși: in senatul bisericesc Iosif Goldis, protosincc din Arad și in senatul epitropesc Ilie Curescu căpitan ces. și reg. in pensiuue și Daniil Gabor subjude regesc in pensiuue.

Societatea de lectură „Petru Maior“ a tinerimei române universitare din Budapeșta s'a constituit pentru anul 1891/92 in următorul chip: Președinte: George Morariu, student med.; vicepreședinte: Alesandru Mihuța, student filosof; secretar: Elie Cristea, student filos.; cassar: Ioan Petrovici, student filos.; controlor: Ioan Rednic, student med.; notari: Ambrosiu Boitor, student med. și George David, student jurist; bibliotecar: Mihail Ciuta, student jurist; econom: Petru Pența, student jurist. In comisiunea literară s'a ales: Alesandru Mihuța, student filos.; Florian Muntean, stud. med.; Atanasiu Brădean, student med.; Valeriu Oniț, student filos.; Eugen Marienescu, student tehnic; Ioan Baptist Boiu, student filos., și George David, student jurist. Redactor la fóia «Rosa cu ghimpi» s'a ales Aurel Trif, student filos.; iar colaboratori Alesandru Strevoiu, student jurist și Antoniu Pușcariu, student tehnic.

Societatea Samuil Vulcan a tinerimei dela gimnasiul superior românesc gr. c. din Beins ș'a constituit pentru anul școlar curent astfel, sub presidiul dlui profesor Vasile Stefanica: notar al ședințelor Romulus Buzila, notar al corespondențelor M. Savu, secretar I. Tėrnovean, toți studenți de cl. VIII, bibliotecar M. Ilieș, archivar I. Bulzan, cassar I. Bozac studenți de cl. VII.

Internatul din Sighetul-Marmașlei, fondat de societatea pentru cultura poporului român in Maramureș, face progres frumos. Pân' acuma in gimnasiul inferior r. c. de acolo nu se aflau decăt 25—30 de elevi, iar acuma sânt 70. In anul trecut au fost in internat 11 elevi cu stipendii intregi, 11 cu jumătate de stipendii, 2 ęnși au primit ajutóre dela particulari, 1 a avut prânđ gratuit, iar alți 25 au plătit. Internatul e instalat in edificiul propriu al societății, o casă cu etagiu in piață.

Adunare invětătórească. *Mariana*, reuniunea invětătorilor români gr. c. din părțile năsėudene, va ținé adunarea sa generală in Năsėud la 5 novembre n. Afară de celelalte agende, invětătorii Ioan Mureșian, Andron Petri, Ioan Pop Reteganul, Clement Grivase, Demian Nichiti, George Todoran vor ținé prelegeri troyetice și practice.

Primate, archiepiscopi și episcopi. Se anunță cu tótă positivitaea, că primate la Strigoniu se va numi Abatele suprem al cãlugărilor benedictiani din Pannonhalma Claudiu Vaszary, archiepiscop la Calo-

cia episcopul din Sepusia Császka, arhiepiscopul în Zagabria canonicul Vucetics. Consistoriul episcopesc gr. or. sârbesc din Neoplanta a ales episcop la Timișoara pe Nicanor Popovici, fost protosincol, iar la Carlstadt pe Mihail Gruici, fost profesor de teologie.

CE E NOU?

Regele Carol la Oradea-mare. Maj. Sa regele Carol al României și Al. Sa prințul Ferdinand, moștenitorul tronului, întâlnindu-se la Breslau, s'au rentors împreună și au trecut vineri după mieznoapte la 5 cu un tren special pe la Oradea-mare la București. La gara de-aici trenul regal, decorat cu emblemele României, a fost așteptat de public mare. Din suită s'a dat jos numai dl Alesandru Ghica consulul general al României în Budapesta și dl Mihail Zamfirescu directorul general al căilor ferate române nordice. În suită mai erau dnii Calender ministrul domeniilor coronei, generalul Barozzi director al casei regale, colonelul Candiano Popescu primadjutant al regelui, colonelul Robescu, maiorul Coanda primadjutant al prințului Ferdinand, generalul Teodori medic al curții regale. Trenul regal, din cinci vagoane, a fost întimpinat de dl Const. Kobsin șeful stației de aici; iar din partea poliției locale de căpitanul on. dl Alesandru Fășie, cu care dnii Ghica și Zamfirescu s'au întreținut mai mult timp vorbind de primirea grandioasă ce i s'a făcut regelui la Berlin. Într'aceste în cupeuri s'a servit cafea și vin roșu. După petrecere de 20 de minute trenul porni.

Hymen. Dl Mihail Baciu, absolvent de teologie, la 29 octombrie s'a cununat cu dșora Lucreția Anca în Chiraleș. — Dl Alesandru Șinteu, proprietar în Sânpetru-de-Câmpie, s'a logodit cu dșora Sofia Cinișan în Miheșul-de-Câmpie.

Solri personale. Dl Iosif Micșa, subjude la judecătoria r. din Odorheiu-secuiesc, e numit jude la judecătoria r. din Deș. — Dl dr. Alesandru br. de Hormuzachi a fost numit practicant în concept la procuratura de finanțe din Cernăuți. — Dl dr. Emil Pușcariu s'a numit medic secundar la spitalul St. Treime din Iași.

Fiițorea regină a României. Diarele străine anunță cu totă pozitivitatea, că prințul Ferdinand, moștenitorul tronului României, se va căsători în curând cu princesa Maria, fiica înteiu născută a ducelui Alfred de Edinburgh. Ducele Alfred de Edinburgh este al doile fiu al reginei Victoria, adeca fratele prințului de Wales, fiitorul rege al Angliei. Soția ducelui Alfred este sora țarului Alesandru III al Rusiei. Iar sora ducelui Alfred, împărătesa Frideric, e mama actualului împărat Vilhelm II al Germaniei. Prin urmare, fiițorea părechie regală a României va fi aproape rudită cu familiile domnitoare din Anglia, Germania și Russia. O combinațiune acésta din cele mai fericite! Mai adaugăm, că mirésa prințului Ferdinand s'a născut la 29 octombrie 1875, deci are numai 16 ani și, precum se scrie, e foarte frumósă.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a ținut adunarea sa generală în duminica trecută sub presiul dnei Maria Cosma, luând parte elita clasei inteligente române de acolo. Secretarul reuniunii, dl dr. Octavian Russu a cetit raportul comitetului, de care s'a luat act. Comitetul s'a întregit prin alegerea dnelor Tilea și Colbasi. La fine archimandritul dr. Ilarion Pușcariu a salutat reuniunea și pe presidenta ei prin cuvinte bine simțite.

Misteriele ipnotismului. La o prelegere pe care a ținut-o profesorul Krafft-Ebing, mercuria trecută la Viena, a fost presintată, printre alți pacienți, o fată

tină care venise din Rusia spre a consultă pe vestitul psichiateru pentru o bôlă de nervi. Pacienta suferă de histerie și arta medicală nu i-a putut aduce până acum nici o ușurare. Pe lângă acésta, bolnava are din când în când spasme nervóse pe timpul că- rora ea strînge atât de tare pumnii, încât e imposibil să-i deschidă mâna. Profesorul Ebing o ipnotisă în fața auditorului și ținū pacienței următorul discurs: «Sunt foarte mulțumit de dta, domnișórá. Ești pe deplin vindecată. Când te vei trezi, nu vei mai simți nici o indispoziție. Spasmele nu vor mai reveni nici odată. Vei fi veselă și vei uită tot ce ai suferit cât timp ai fost bolnavă. Acum te voi deșteptá. Când voi numérá 1 până la 3, vei deschide ochii și, spre semn că m'ai priceput, vei pronunță cuvântul «Nabucodonosor.» Ai înțeles, așa dar! Ești cu totul sănătósă. Acum voi începe să număr: una... doue... trei!..» Pacienta părea că se trezește din vis. Ea deschide ochii și se uită în tóte părțile. — Ce cauți, dșórá? o întrebă profesorul. — Nabucodonosor! respunse pacienta și se depártă. Auditoriul aplaudă cu căldură esperiența acésta interesantă.

Solri sourte. *Padurile din giurul Sinaii* au început să arđă; când intr'o pădure, când intr'alta, izbucnesc incendii; s'a aprins chiar podóba orașului Sinaia, pădurea Furnica, dar focul s'a localizat. — *Reposatul Bacaloglu*, fost profesor la universitatea din București și membru al Academiei Române, a lăsat după sine o avere de 250,000 fancı; legator universal a fost numit dl Stănescu, funcționar la gară; iar sume mai mici a lăsat la mai mulți funcționari și servitori ai laboratorului de fisic, al cărui director erá densusul. — *Dunărea* n'a fost atât de scăđută de mult, ca în tómnă acésta. Vapórele mai mari nu pot să plutească de 15 ȓile între Viena și Budapesta. Apa nu e decát 90 centimetri d'asupra lui zero, ceea ce arată, că pe întreaga vale a Dunării n'a plouat de mult. — *La Galați* inaugurarea dockurilor din port s'a ficsat pe 20 octombrie (1 nov.); regele va asistá la acésta ceremonie. — *Dl I. Văcărescu*, după «Lupta», va publica un memoriu descriind tóte fazele prin care a trecut proiectul de căsătorie al trei Văcărescu cu principele Ferdinand. — *La granița ardeléná spre România* se vor înmulți posturile de gendarmi cu 12 posturi constátătoare din câte 4 gendarmi.

Neorológe. *Moise Brănișce*, protopretor al cerului Mercuria, a încetat din viață la 13/25 octombrie, în etate de 57 ani. — *Henriette Popovici-Bărcian*, prim contabil al institutului «Ardeleana» din Orăștie, a murit acolo la 24 octombrie, în etate de 24 ani.

OGLINDA LUMEI.

Cronioă mloă. *Regele Carol al României* a sosit în 27 octombrie la Potsdam. La gară a fost primit de împăratul Vilhelm. Séra prânđ de gală și mare retragere cu musică. Impăratul și regele s'au ivit pe balcon. În ȓiua următoare améndoii s'au dus la Berlin printre bu-buitul a 101 tunuri. La prânđul dat împăratul ș-a esprima bucuria vedénd că regele român a binevoit a îmbrăcat uniforma regimentului din care a făcut parte și astfel s'a rentors la acel regiment. Iși ridică páharul pentru camaradul vechiu și rentors. «Trăiescă regele României!» Regele Carol mulțumind a ȓis, că se bucură de a fi putut introduce sistemul armatei prusiene și în armata română. Acest sistem a pėtruns în tinera sa armată, care îl profeséză cu mândrie. Ridică pocalul seu pentru împăratul. «Trăiescă Germania.» — *Guvernul rus* face cele mai mari pregătiri pentru viitorul resboiu; tóte fabricele de arme rusești lucrează ȓi și nópte la o nouă pușcă pentru armată;

la hotarele României s'au format adevărate orașe și sate militare și civile. — *Congresul socialist dela Erfurt* a produs o luptă din cele mai înverșunate. Un grup s'a declarat pentru o acțiune pe calea parlamentară, prin presă și prin broșuri; alt grup vooșce să adopteze lupta pe toate căile, până și pe terenul revoluționar. A isbutit grupul prim. — *Primirea strălucită a regelui Carol la Berlin* e foarte viu comentată de totă țiaristica. Ziarul «Norddeutsche Allgemeine Zeitung» a publicat în ziua sosirii regelui la Berlin un articol foarte important, în care țice: «Capitala imperiului german salută în regele României nu numai pe domnitorul unei națiuni amice și progresânde, pe rudenja și amicul împăratului, ci și pe un principe, care în timp de pace ca bărbat înțelept de stat, iar în reshoiu ca comandant și soldat totdeauna s'a purtat ca dămnă odraslă a distinsului nēm de Hohenzollern. Poporul german doreșce, ca regele să-și câștigue din călătoria sa în Germania asigurânța, că el și poporul seu au amici în inima Europei, a căror simpatie desinteresată va fi pentru sôrtea României, în viitor ca și în trecut.»

Pânea flămândilor. În catedrala «Maicii Domnului din Kazan» poporația din Petersburg pôte vedé espusă o pâne de felul celora ce mănâncă acum țărâni din guvernamentul Simbirsk. Ești cuprins de gröză când te uiți la pânea această care a fost trimisă din Simbirsk la mitropolitul Isidor din Petersburg. Păstorul acesta bisericesc crețu nimerit de a espune pânea fără alte comentarii lângă icóna Maicei Domnului din Kazan, una din icónele cele mai venerate în Rusia. Pânea espusă are aparența unui bulgăre negru de pământ și e compusă dintr'o buruienă uscată și măcinată care nu numai că nu conține nici-o substanță nutritivă, dar mai e chiar vătămător sănătății. Pânea această, decă pâne se pôte numi, bulgărele acesta negru, e singura hrană a poporației din Simbirsk.

O maimuță la palat. Tinerul rege al Serbiei a primit dăunăți în palatul seu o vizită interesantă dar neanunțată. O maimuță mare, care aparține unei menagerii din Belgrad, reuși să fugă din colivia sa. Urmărit de aprópe, animalul sări ulucile grădinii regale și se urcă pe vărful unui pom înalt. Gonită și de acolo, maimuța se refugiază în curtea palatului și vędându-se incungiurată de soldați, sări peste capetele lor în odaia de gardă, după ce, pentru a pētrunde acolo, spărsese un geam. Vędându-se și aci în primedie, maimuța alergă în coridorul palatului și printr'o ferăstră deschisă pētrunse în camera de culcare a maistrului de vânătoare, unde o slujnică eră tocmai ocupată cu facerea patului. Cu o săritură, maimuța fu în pat și se uită rânjind la servitórea îngrozită care fugi scoțând țipete de spaimă. Abiá acum fugarul putu fi prins. Maimuța fu restituită proprietarului ei care va respunde de stricăciunile făcute de dēnsa.

Un redactor deolarat mort în propriul țiar. Redactorul șef al țiarului «Pungolo» diu Neapole, dl Filippo Lattuada, a putut citi, vinerea trecută, în propriul seu țiar, șcirea că e mort, cu tóte că, în aceeaș ți, el apărú la redacție sănētos tun. Dl Filippo Lattuada se simția de câteva țile cam bolnav și trebui să remăe acasă. Pe timpul bólei sale, un alt redactor, dl Vincenzo Droghetti, se însărcină cu redacția țiarului și își implini cu multă abilitate — după cum se pôte vedé mai jos — misiunea sa. La 18 c., el vizită pe redactorul bolnav. Acesta se plânse că se simte foarte reu și esclămă: «Ah, prietene, simt

că nu mai ajung țiaua de mâne!» «Până sēra móre negreșit, când apare ediția de sērá a gazetei, el va fi deja mort!» se gândi dl Vincenzo Droghetti, și ducându-se la redacție, scrisé un necrolog mișcător. După câteva ciasuri, țiarul «Pungolo» apărú încadrat în negru și aduse șcirea despre mórtea dlui Filippo Lattuada. Acesta inse, nu numai că nu murise, ci se simția din contră atât de bine, încat veni la redacție, când citi șcirea că a murit, eră cât p'aci să capete intr'adevăr un atac de apoplecsie. Dar după ce prima spaimă i se potoli, dl Lattuada isbucni intr'un rīs homeric, în care fu acompianat de toți membrii redacției. Se scóse apoi un supliment prin care se desmînți șcirea funebră.

Paris port de mare. Parisul are perspectiva de a vedé, încă în timpurile nóstre vapóre de mare între zidurile sale. Comisiunea însărcinată cu studiarea proiectului în cestiune și-a făcut deja raportul. Marele canal care va legá Rouen cu Paris va avé o lungime de 182 de chilometri și o adâncime de 8 metri. Pentru corăbii mari de tot, se va construi un port între St. Denis și Clichy, afară de această, porturi mici vor fi înființate la Andely, Vernon, Nantes, Poysay, Archières și Argenteuil. Cheltuielile se vor urcă aproximativ la 150 de milióne. La cele 345,027 de întrebări trimise în această privință la diferite persoane notabile din Francia, numai 13 respunsuri au fost contra proiectului.

SFATURI HIGIENICE.

Dopurile de plută, muiate de doué sēu trei ori intr'un amestec de doué treimi cēră galbenă și o treime seu de vacă, și apoi puse pe o pētră cu capēțul de jos, decă sânt încălđite până ce se usucă, au proprietatea de a nu lăsá să trecă nici una din părțile substile ale licidelor cele mai desise. Aceste dopuri garanteză perfect vinurile și nu le dau nici un miros.

Erupțiuni ale pielei. Ca să ve vindecați de micile erupțiuni ale pielei, care se produc mai ales la adolescenți, cel mai bun leac e să ve spēlați cu apă alcalină. Medicamentele complicate ce se dau în comert sânt cele mai multe de nici un efect. 25 de grame de potasă intr'un litru de apă, sânt suficiente. Să se bage de sēmă inse ca să nu se atingă ochii cu această apă.

Poșta redacțiunei.



Fruete de lectură. Regretăm, că nu le putem publica; limba e atât de rea, încat ar trebui să le traducem de nou. Trimite-ne șciri culturale de pe acolo!

Rostock. Așteptăm.
Strada Căsarnei 46. Am trimis nr. cerut.

Călindarul sēptemănei.

Țiaua sēpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin. 22 după Rus. c. Ev. 6 dela Luca c. 16, gl. 2, a inv. 9.			res. 4 p.
Duminecă 20	Marc. Artemiu	1 Nov. T. Sf.	6 46 4 41
Luni 21	Cuv. Ilarion	2 Pom. Rep.	6 47 4 41
Marți 22	Par. Averhie	3 Gotlieb	6 48 4 39
Mercuri 23	Ap. Iacov fr. Dlui	4 Par. Barom.	6 50 4 37
Joi 24	Mart. Areta	5 Emerica	6 52 4 36
Vineri 25	Mart. Martian	6 Leonhard	6 54 4 34
Sămbătă 26	† M. Mart. Dimitrie	7 Engelbert	6 55 4 33

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang în Oradea-mare.